

Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qibləgahımdır

İlham Əliyev

Qəzet 1921-ci
ildən çıxır

ŞƏRQ qapısı

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 221 (20.875)

26 noyabr 2013-cü il, çərşənbə axşamı

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 20 qəpik

Rəsmi xronika

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 25-də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi Ekməldəddin İhsanoğlunu qəbul etmişdir.

Baş katib Ekməldəddin İhsanoğlu yenidən Prezident seçilməsi münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik etdi. O, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatını təmsil edən böyük müşahidə missiyasının seçkilərin azad, şəffaf və demokratik şəraitdə keçirilməsi ilə bağlı fikirlərini diqqətə çatdırdı. Ölkəmizin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının ən fəal üzvlərindən biri olduğunu vurğulayan Ekməldəddin İhsanoğlu təşkilatın layihələrinə Azərbaycanın verdiyi dəstəyin önəmini qeyd etdi.

Görüşdə Azərbaycan ilə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı arasında əməkdaşlığın gələcəkdə daha da genişləndiriləcəyinə əminlik ifadə olundu.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 24-də kongresmenlər – Vaşinqton ştatından demokrat Cim MakDermott, Virciniya ştatından demokrat Ceyms Moran, Missuri ştatından respublikaçı Billi Lonq, Nyu Cersi ştatından demokrat Donald Peyndən ibarət ABŞ nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ikinci dəfə “Jurnalistlərin dostu” seçilmişdir. Noyabrın 24-də bu münasibətlə mərasim keçirilmişdir. Dövlətimizin başçısı mərasimdə nitq söylədi.

Naxçıvanda keçirilən növbəti iməcilikdə yeni meyvə bağı salınmışdır

Muxtar respublikada yüksək istehlak xüsusiyyətlərinə malik meyvə bağlarının salınması diqqət mərkəzində saxlanılır, məhsuldar meyvə sortlarının bərpası ilə əlaqədar aqrotexniki tədbirlər görülür. Yaranmış əənəyə uyğun olaraq keçirilən iməciliklər zamanı da yeni meyvə bağları salınır, relyefə və iqlim şəraitinə uyğun meyvə ağacları və sortları yetişdirilir.

Noyabrın 23-də muxtar respublikada payız mövsümünün növbəti iməciliyi keçirilmiş, ictimaiyyətin nümayəndələri, idarə, müəssisə və təşkilatların kollektivləri yaşıllıq zolaqlarında və meyvə bağlarında çalışmış, yeni tinglər əkməişlər.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Nazirlər Kabinetinin, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin kollektivləri Babək rayonunun Şıxmahmud kəndi yaxınlığında keçirilən iməcilikdə iştirak etmiş, yeni meyvə bağı salmışlar.

Yeni salınan meyvə bağının sahəsi 3 hektardır. Ərazi əvvəlcədən texnikanın köməkliliyi ilə hamarlanmış, ting əkininə hazır vəziyyətə gətirilmişdir. İməcilik iştirakçıları ərazidə 2 mindən artıq müxtəlif meyvə tingləri əkərək suvarmışlar.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbov iməcilikdə iştirak etmiş, meyvə tingləri əkməişdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin mətbuat xidməti

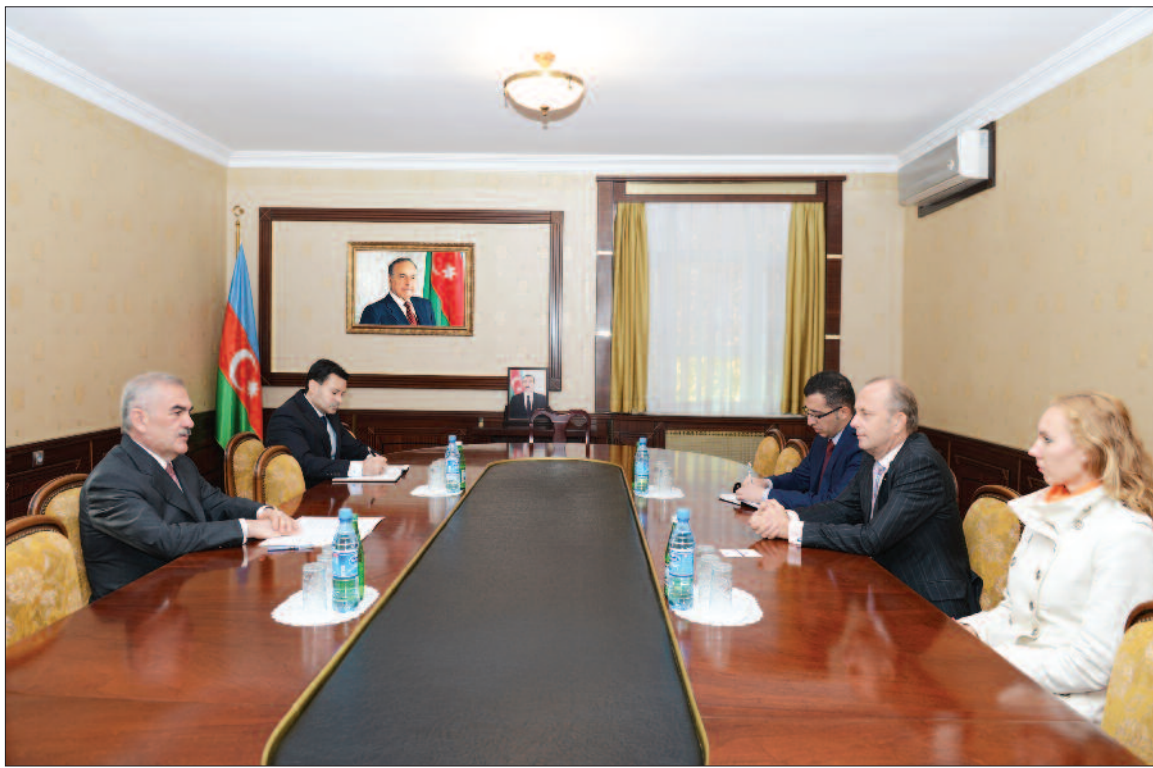
Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisində görüş

Noyabrın 25-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbov Niderland Krallığının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Robert Jan Qabrielse ilə görüşmüşdür.

Qonağı salamlayan Ali Məclisin Sədri Robert Jan Qabrielseni ölkəmizdə diplomatik fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik etmişdir.

Naxçıvanın Azərbaycanın tərkibində muxtar respublika olduğunu bildirən Ali Məclisin Sədri demişdir ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində 20 ildən artıqdır, Naxçıvan Muxtar Respublikası blokada şəraitində yaşayır. Lakin buna baxmayaraq, muxtar respublikada bütün sahələrdə inkişafa nail olunmuş, ərzaq və enerji təhlükəsizliyi təmin edilmişdir.

Ali Məclisin Sədri Azərbaycan-Niderland əlaqələrinin uğurla inkişaf etdiyini, hər iki ölkə arasında illik ticarət dövriyyəsinin

300 milyon ABŞ dolları səviyyəsində olduğunu diqqətə çatdırmışdır. Qeyd olun-

muşdur ki, Niderland Krallığı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında da əlaqələr

inkişaf etdirilir, kənd təsərrüfatı və əczaçılıq sahəsində əlaqələr mövcuddur. Təhsil sahəsində əlaqələrin qurulması üçün də yaxşı potensial olduğunu qeyd edən Ali Məclisin Sədri münasibətlərin genişləndirilməsinin əhəmiyyətini vurğulamışdır.

Səmimi qəbula və xoş münasibətə görə minnətdarlıq edən Robert Jan Qabrielse Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının məmnunluq doğurduğunu ifadə etmişdir. Səfir ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin inkişafında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə qurulan səmərəli əməkdaşlığın mühüm əhəmiyyət daşıdığını qeyd etmiş, diplomatik fəaliyyəti müddətində qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı istiqamətində səyini əsirgəməyəcəyini bildirmişdir.

Görüşdə əlaqələrin inkişaf perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin mətbuat xidməti

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasının 21-ci ildönümü münasibətilə Naxçıvan Dövlət Universiteti Yeni Azərbaycan Partiyası

tarixi inkişaf yolundan danışib. Universitetin iqtisadiyyat ixtisası üzrə III kurs tələbəsi, Yeni Azərbaycan Partiyası İqtisad fakültəsi

ərazi ilk təşkilatının təşkilatçılığı ilə elmi konfrans keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru, biologiya elmləri doktoru, professor Saleh Məhərrəmov açıb və partiyanın keçdiyi

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasının 21-ci ildönümü münasibətilə elmi konfrans

üzrə gənclər təşkilatının sədri Rəmzi Əlizadə “Yeni Azərbaycan Partiyasının memarı və qurucusu”, rus dili müəllimliyi ixtisası üzrə II kurs tələbəsi, Yeni Azərbaycan Partiyası Beynəlxalq münasibətlər və xarici dillər fakültəsi üzrə gənclər təşkilatının sədri Heyran Babazadə “Yeni Azərbaycan Partiyası və gənclik” mövzularında çıxış ediblər.

Tədbirdə partiyanın yaranması və keçdiyi tarixi inkişaf yolu haq-

qında film, Naxçıvan Dövlət Universiteti Yeni Azərbaycan Partiyası ərazi ilk təşkilatının üzvü olan tələbələrən fikirlərinin əks olunduğu videoçarx nümayiş etdirilib.

Tələbələrin partiyanın keçdiyi tarixi inkişaf yolu haqqında məlumat xarakterli kreativ təqdimatı maraqla qarşılanıb.

Sonra Azərbaycan bayrağı səhnəyə gətirilib. Naxçıvan Dövlət Universiteti Yeni Azərbaycan Par-

tiyası ərazi ilk təşkilatı gənclər təşkilatının sədri Aytən İsmayılova və təşkilat üzvləri olan bir qrup gənc partiya ideyalarına sadıq olacaqları ilə bağlı könüllü and içiblər.

Tədbirin sonunda Naxçıvan Dövlət Universiteti Yeni Azərbaycan Partiyası ərazi ilk təşkilatının üzvü olan bir qrup gəncə təhsildə və ictimai həyatda fərqləndiklərinə görə diplomlar təqdim edilib.

Xəbərlər şöbəsi

Hüquq olimpiadasının keçirilməsinə start verilib

Noyabrın 23-də Naxçıvan Dövlət Universitetində Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsinin 15 illiyi münasibətilə muxtar respublikanın ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin tələbələri və ümumtəhsil məktəblərinin şagirdləri arasında keçirilən hüquq olimpiadasının açılış mərasimi olub.

Tədbiri giriş sözü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Ülkər Bayramova açaraq qeyd edib ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə işlənib hazırlanmış və 12 noyabr 1995-ci ildə ümumxalq səsverməsi ilə qəbul edilmiş Konstitusiyaya ölkəmizdə demokratik hüquqi dövlət quruculuğunu daha da sürətləndirib. Ölkə Konstitusiyasında Naxçıvan Muxtar Respublikasının statusu, onun Konstitusiyası, qanunvericilik sistemi, habelə muxtar respublikada hakimiyyətin bölünməsi və idarəetmə ilə bağlı digər məsələlər öz təsdiqini tapıb.

Bildirilib ki, ölkə Konstitusiyası ilə üzvi surətdə bağlı olan Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası 29 dekabr 1998-ci ildə qəbul edilərkən Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyini, suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qorumaq, muxtar res-

publikada əhalinin layiqli həyat səviyyəsini təmin etmək, güzəranını yaxşılaşdırmaq, Konstitusiyaya çərçivəsində demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruluşuna təminat vermək, qanunun aliliyini qorumaq kimi ülvəniyyətlər bəyan edilib. “Bu il Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsinin 15 ili tamam olur və bu münasibətlə muxtar respublikanın ali, orta ixtisas və ümumtəhsil məktəbləri arasında hüquq olimpiadası keçirilir”, – deyən Ülkər Bayramova olimpiada iştirakçılarına uğurlar arzulayıb.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Aparatının Qanunçuluq və hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Cəlil Rüstəmov çıxış edərək bildirib ki, olimpiadanın keçirilməsində əsas məqsəd muxtar respublikada təhsil alan gənclərimiz tərəfindən Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının

müddələrinin daha dərinlən öyrənilməsinin təmin edilməsindən, istedadlı gənclərin aşkarlanmasından, həmçinin bu sahədə onların inkişafının stimullaşdırılmasından ibarətdir.

Tədbirdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimi Əli Allahverdiyev, Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru Saleh Məhərrəmov, Naxçıvan Muxtar Respublikasının təhsil naziri Piri Nağıyev çıxış edərək vurğulayıblar ki, hüquq olimpiadasının keçirilməsi şagirdlərin, tələ-

bə-gənclərin əldə etdikləri biliklərin nümayişi baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Sonra muxtar respublikanın ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin tələbələri arasında keçirilən hüquq olimpiadasının I turuna start verilib. Olimpiadanın I turu Naxçıvan Dövlət Universitetinin müvafiq auditoriyalarında keçirilib.

I turda muxtar respublikanın ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin – Naxçıvan Dövlət Universiteti, Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu, Naxçıvan Özəl Universiteti, Naxçıvan Tibb Kolleci, Naxçıvan Musiqi Kol-

leci, Naxçıvan Dövlət Texniki Kollecinin II və III kursları üzrə, ümumilikdə, 227 tələbəsi iştirak edib.

İki turda keçiriləcək olimpiadada muxtar respublikanın 3 ali, 3 orta ixtisas, həmçinin Naxçıvan şəhəri də daxil olmaqla, 7 rayonu üzrə 167 orta ümumtəhsil müəssisəsindən 1014 tələbə-şagird iştirak üçün qeydiyyatda alınıb. İştirakçılar biliklərini 1 saat ərzində Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyası əsasında hazırlan-

mış 4 variantda (A, B, C, D) 60 test tapşırığı ilə yoxlayacaqlar. I mərhələdə yüksək bal toplamış iştirakçılar II tura vəsiqə qazanacaqlar. Olimpiadanın nəticələri dövlət qurumları və elm-təhsil müəssisələri nümayəndələrindən ibarət yaradılan olimpiadanın münisiflər heyəti tərəfindən yoxlanılacaq və 3 təhsil müəssisəsi üzrə II turda ən yüksək bal toplamış 9 tələbə-şagird qalib elan olunacaq.

Qeyd edək ki, muxtar respublikanın orta ümumtəhsil məktəblərinin şagirdləri arasında olimpiadanın I turu noyabrın 27-də keçiriləcək.

Noyabrın 25-də Niderland Krallığının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Robert Jan Qabrielse Naxçıvan Muxtar Respublikasının gəzməli-görməli yerləri, tarixi abidələri, mədəniyyət və səhiyyə müəssisələri ilə tanış olmuşdur.

Səfir muxtar respublikanın tarixi abidələri, mədəniyyət və səhiyyə müəssisələri ilə tanış olmuşdur

Naxçıvan Biznes Mərkəzi ilə tanışlıq zamanı səfirə məlumat verilmişdir ki, muxtar respublikada fəaliyyət göstərən istehsal müəssisələrin-

də 115 növdə, 459 çeşiddə ərzaq, 231 növdə, 529 çeşiddə qeyri-ərzaq olmaqla, cəmi 346 növdə, 988 çeşiddə məhsul istehsal olunur. 106 növdə ərzaq, 226 növdə qeyri-ərzaq olmaqla, cəmi 332 növdə məhsula olan tələbat tamamilə yerli istehsal hesabına ödənilir. Bildirilmişdir ki, 2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında 725 milyon 161 min 800 manatlıq sənaye məhsulu istehsal edilmişdir. 2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında muxtar respublikada xarici dövlətlərlə aparılan ticarət əməliyyatları nəticəsində 387 milyon 17 min Amerika Birləşmiş Ştatları dollarından artıq həcmdə xarici ticarət dövriyyəsi yaranmışdır.

Sonra səfir Naxçıvan Dövlət Xalça Muzeyinə gəlmişdir. Xalça Muzeyinin yaradılması və burada nümayiş etdirilən eksponatlar haqqında məlumat verilərək bildirilmişdir ki, Naxçıvan xalçaçılıq məktəbinin bərpası və öyrənilməsi üçün 1998-ci ildə Naxçıvan Dövlət Xalça Muzeyi yaradılaraq fəaliyyətə başlamışdır. Naxçıvan xalçaçılıq məktəbinə aid əldə edilən nadir xalçaların saxlanıldığı muzeyin üç dildə saytı yaradılmışdır. Saytın bölmələrində muzeyin fondunda saxlanılan xalçalar və xalçaçılıq məmulatlarının fotosəkilləri, onların hansı dövrə və bölgəyə aid olması barədə məlumatlar, Azərbaycan xalçaçılıq sənəti ilə bağlı nəşr olunan elmi ədəbiyyatlar, jurnal və broşürlər yerləşdirilmişdir. Saytın xüsusi maraq doğuran bölmələrindən biri “virtual ekskursiya” bölməsidir ki, tamaşaçılar buradan Naxçıvan Dövlət Xalça Muzeyinin ekspozisiyasını virtual olaraq izləyə bilərlər.

Xalça Muzeyindəki sənət nümunələri səfirdə böyük maraq oyanmışdır.

Həmin gün səfir Açıq Səma Altında Muzeydə, Möminə xatın türbəsində, “Xan Sarayı” Dövlət Tarix-Memarlıq Muzeyində, Heydər Əliyev Sarayında, Naxçıvan Dövlət Rəsm Qalereyasında və Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzində də olmuşdur.

Xəbərlər şöbəsi

Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2013-cü ilin yanvar-oktyabr ayları üzrə sosial-iqtisadi inkişafı

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin verdiyi məlumata görə, 2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında 1 milyard 768 milyon 736 min 600 manatlıq Ümumi Daxili Məhsul istehsal olunmuşdur ki, bu da 2012-ci ilin yanvar-oktyabr ayları ilə müqayisədə 8,6 faiz çoxdur. Ümumi Daxili Məhsulun sahə strukturunda ilk yeri sənaye sahəsi tutmaqdadır. Hər bir nəfərə düşən Ümumi Daxili Məhsulun həcmi 2012-ci ilin yanvar-oktyabr ayları ilə müqayisədə 7,4 faiz artaraq 4104,7 manata (5231,6 ABŞ dollarına) çatmışdır.

* * *

2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında 725 milyon 161 min 800 manatlıq sənaye məhsulu istehsal edilmişdir ki, bu da 2012-ci ilin müvafiq dövründəki göstəricini 6,8 faiz üstələmişdir.

* * *

Cari ilin yanvar-oktyabr aylarında muxtar

respublikada bütün maliyyə mənbələri hesabına əsas kapitalla 886 milyon 870 min 400 manat həcmində investisiya yönəldilmişdir. 2012-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə istifadə edilmiş investisiyanın həcmi 8,9 faiz artmışdır.

* * *

Qeyd olunan dövr ərzində informasiya və rabitə xidmətlərinin həcmi 38 milyon 848 min 400 manat olmuşdur ki, bu da 2012-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6,8 faiz çoxdur. Bu müddət ərzində mobil rabitə xidmətlərinin həcmi 33 milyon 299 min 600 manat olmaqla bir il öncəki göstəricini 6,6 faiz üstələmişdir.

* * *

Bu ilin yanvar-oktyabr aylarında muxtar respublikada 280 milyon 719 min 200 manatlıq kənd təsərrüfatı məhsulu istehsal olunmuşdur ki, bu da 2012-ci ilin müvafiq dövründəki göstəricini 7,1 faiz üstələmişdir. Cari ilin yan-

var-oktyabr aylarında muxtar respublikada 15,9 min ton ət (diri çəkiddə), 72,5 min ton süd istehsal edilmiş, 2012-ci ilin yanvar-oktyabr ayları ilə müqayisədə ət istehsalı 3,3 faiz, süd istehsalı 0,2 faiz artmışdır.

* * *

Cari ilin yanvar-oktyabr aylarında muxtar respublikada əhalinin gəlirləri 2012-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 5,7 faiz artaraq

1 milyard 334 milyon 821 min 600 manat, onun hər bir nəfərə düşən həcmi isə 3,5 faiz yüksələrək 3097,8 manat təşkil etmişdir.

* * *

Aparılan məqsədyönlü iqtisadi siyasət muxtar respublikada əhali rifahının davamlı yüksəlişinə əsaslı zəmin yaratmışdır. 2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında muxtar respublika iqtisadiyyatında bir işçiyə hesablanmış orta aylıq əməkhaqqının məbləği 376 manat təşkil etmiş və əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 3,8 faiz artmışdır.

* * *

1 noyabr 2013-cü il tarixə muxtar res-

publikanın banklarında açılmış bank hesablarının sayı 23979-a çatmışdır ki, bunun da 20701-i və ya 86,3 faizi aktiv hesablardır. 2013-cü ilin yanvar-oktyabr ayları ərzində açılmış 7168 bank hesabının 7114-ü və ya 99,2 faizi aktiv hesablardır.

* * *

Qeyd olunan dövr ərzində muxtar respublikada fəaliyyət göstərən müəssisə və təşkilatlar, fiziki şəxslər tərəfindən xarici dövlətlərlə aparılan ticarət əməliyyatları nəticəsində 387 milyon 17 min Amerika Birləşmiş Ştatları dollarından artıq həcmdə xarici ticarət dövriyyəsi yaranmışdır. İxracın həcmi son bir il ərzində 5 faiz artaraq 287

milyon 820 min ABŞ dollarından çox olmuş və xarici ticarət üzrə 188 milyon 623 min ABŞ dollarından artıq həcmdə müsbət saldo yaranmışdır.

* * *

2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında muxtar respublikanın bank və kredit təşkilatları tərəfindən hüquqi və fiziki şəxslərə 36 milyon 123 min 400 manat həcmində kreditlər verilmişdir.

* * *

1 noyabr 2013-cü il tarixə muxtar respublikada əhalinin sayı bir il öncəyə nisbətən 8889 nəfər və ya 2,1 faiz artaraq 434548 nəfər təşkil etmişdir. 2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında 8627 körpə doğulmuşdur.

Azərbaycanın tarixi şəhərlərindən biri olan Naxçıvan öz tarixi abidələri ilə məşhurdur. Həmin abidələrdən biri də Naxçıvan şəhərinin Xan dikində yerləşən Xan sarayıdır. Naxçıvan xanı I Kalbalı xan Kəngərliyə və onun varislərinə məxsus olan bu saray Azərbaycanın orta əsrlər memarlığının nadir incilərindən biridir. Xüsusi qaydada inşa edilən və xalq təbiiqi sənətinin bir çox növlərinin birləşdiyi Xan sarayı orijinal memarlıq üslubu ilə seçilir. Araşdırmaların nəticəsi olaraq demək olar ki, saray 1780-ci ildə inşa edilmişdir. Qeyd edək ki, Naxçıvan xanlığının əsasını qoyan Heydərqulu xan və onun varisləri yaşayan saray kompleksi Xan dikinin şimal-şərqindəki ərazidə yerləşirdi. Həmin saray kompleksindən bir neçə bina indiyədək qalır. Bir vaxtlar həmin binalarda Naxçıvan Şəhər Polis İdarəsi, hərbi idarələr, Naxçıvan (sonralar Babək) rayon xəstəxanası fəaliyyət göstərirdi. Heydərqulu xanın oğlu Şükruulla xanın nəvə-nəticələri 1920-ci ilədək burada yaşamışlar.

Sonuncu Naxçıvan xanı Kərim xan Abbasqulu xan oğlu Kəngərlinin mülkü isə I Kalbalı xanın sarayının yanında idi. 1830-cu illərə aid li-toqrafik şəkillərdə həmin mülkün də təsviri vardır.

Bu qeydlərdən sonra əvvəlki söhbətimizə qayıdaq. Naxçıvan şəhəri Şərq və Yaxın Şərq ölkələrinə gedən yolların üzərində yerləşdiyindən səyahlərin və diplomatik heyətlərin diqqətini cəlb etmiş, onlar yazdıqları əsərlərdə bu saray haqqında məlumat vermişlər.

I Kalbalı xanın tikdirdiyi Xan sarayı haqqında məlumatlar XIX yüzillikdə Naxçıvanda olmuş hərbi şərqşünasların, diplomatların yazdıqları kitablarda, gündəliklərdə, memuarlarda öz əksini tapmışdır.

Yeri gəlmişkən, bəzən sual verənlər də tapılır: Harada yazılıb ki, sarayı I Kalbalı xan tikdirib? Axı sarayda kitab və ya digər yazı-filan yoxdur.

Yazımızda bu məsələyə də aydınlıq gətirəcəyik.

İsveçrəli səyyah Dyubua de Monpere öz dövrünün məşhur geo-loqu, təbiətşünası və arxeoloqu olmuşdur. O, 1834-cü ildə Naxçıvanda olmuş və tədqiqatları aparmışdır. 1839- 1844-cü ildən başlayaraq isə Parisdə “Qafqaz ətrafında səyahət” adlı 6 cildlik əsərini yazaraq nəşr etdirmişdir.

Azərbaycan memarlığının şah əsərləri olan Naxçıvan abidələrinə yüksək qiymət verən Dyubua de Monpere yazırdı: *“Bu qədim abidələr arasında Naxçıvanın indiki hakimi Ehsan xan özünün İran dəbinə uyğun bir neçə həyat və xeyli bəzədilmiş zəngin otaqlardan ibarət sarayını tikdirmişdir”*.

Naxçıvana gələn de Monpere də yanlış olaraq sarayın I Ehsan xan tərəfindən inşa etdirildiyini yazmışdır. Elə bu səbəbdən biz bir qədər geriye qayıdaraq XIX əsrin əvvəllərində yazılmış bir tarixi sənəddə əks olunanları nəzərdən keçirək. Rus ordusunun mayoru Matuşevič Artikdən Təbrizədək olan yolların təsvirini verərəkən yazır ki, Xan sarayı Naxçıvan qalasının iç qalasında yerləşir. İç qalanın ətrafında qüllələrin də olduğunu qeyd edən hərbcı Xan sarayını dövrələyən hasarın o qədər də möhkəm olmadığını diqqətə çatdırır. Mayor Matuşevič qalanın dik sıldırımın üzərində tikildiyini müdafiə baxımından əlverişli olduğunu da yazır. Onun hərbi mühəndisə məxsus qeydləri 10 sentyabr 1806-cı ilə aiddir. Ehtimal edirik ki, o, həmin illərdə Naxçıvan qalasının və onun iç qalasında tikilən Xan sarayının planını da tərtib etmişdir.

Həmin vaxt I Kalbalı xan sağ idi, Naxçıvana hakimiyyət edirdi. Oğlanları da onun sarayında yaşayırdılar. “Azərbaycan tarixi”nin üçüncü cildində maraqlı bir məlumat da sarayı I Kalbalı xanın tikdirdiyini təsdiqləyir. Orada qeyd edilib ki, I Kalbalı xan İran şahı Ağa Məhəmməd şah Qacarın qoşunlarını Naxçıvan qalasına buraxmadı. Söhbət vaxtı ilə Xan sarayını əhatələyən Naxçıvan qalasından gedir. Marağ üçün deyək ki, bu qalanın təsviri Kəngərli xanlarının nəslinin gerbində əks olunmuşdur. Bir çox xroniki təsvirlərdə qeyd edilib ki, I Kalbalı xanın süvari qoşunları qalanın yerləşdiyi uçurumun aşağısındakı düzənlikdə düşmən qoşunları ilə vuruşub onları məğlub

yayının son aylarında və payızın əvvəllərində Naxçıvanda olarkən erməni-müsəlman toqquşmalarının nəticəsində şəhərin dağıntılarını da görmüş və bu vəziyyət 29 yaşlı gəncdə kədərli təəssürat yaratmışdı. Sonralar o, “Rusiya böyük çevrilişdən sonra. Qafqazda od və qılınç” adlı kitabda yol qeydlərini nəşr etdirmişdir. Tarixçi səyyah bu əsərdə Naxçıvandakı Xan sarayı haqqında da yazmışdır: *“Mən əvvəlcə Rəhim xanla görüşdüm...*

Onun evi, sözsüz ki, Naxçıvanda

Axtarışlar, tapıntılar

ən gözəldir. Əgər bu saray ən sivilizasiyalı şəhərdə olsaydı, yənə də belə möhtəşəm olacaqdı. Saray şəhərin kənarındakı qayanın yanında yerləşir. Buradan geniş Araz vadisinə eniş yol başlanır. Həyatdakı bağ çox sıx deyil. Yəqin ki, iqlim imkan vermir ki, hər növ gül kolları əkilsin. Ancaq evin içərisi tamamilə bərbəzək içindədir. Qonaq otağı (söhbət böyük salondan gedir – müəllif) bahalı Avropa mebelləri ilə doludur; bəzilərinə çıxmaqla, mebellərə söz ola bilməz. Bütün divarlara İran, Türkiyə və Qafqaz xalçaları asılıb. Tavan isə kiçik güzgülərlə bəzədilib. Belə analoji mozaikaları mən İrəvan sərdarının sarayında görmüşəm. Bəzək üçün materiallar hamısı uzaqdan dəmir yolu ilə gətirilib. Hamısı da qiymətinin nə qədər olmasına baxmayaraq, alınıb. Bunlar hamısı ona görədir ki, gələn insanlarda Naxçıvanskilər ailəsinin necə varlı və ləyaqətli olduğu təəssüratını yarada bilsinlər”.

Daha sonra diplomat-səyyah Cəfərqulu xanla öz evində görüşür. Onun da malikanəsini və xanın özünü məhəbbətlə təsvir edir.

Azərbaycanda sovet hökuməti qurulandan sonra – 1926-cı ildə Naxçıvana elmi axtarışlara gələn arxeoloq V.M.Sisoyev “Araz üstə Naxçıvan” əsərində yazır: *“Hazırda (1926-cı il, yay) Atabəy qülləsindən cənub-qərbdə geniş bağ və tikililərdən sonra böyük ikimartəbəli ev – keçmiş Naxçıvan xanlarının sarayı yerləşir. Yəqin ki, bu, həmin saraydır ki, haqqında Dyubua de Monpere söhbət açıb. Güman ki, bu sarayı Naxçıvan xanı Ehsan xan tikdirib (ola bilər ki, yenidən bərpa etdirib?) Yuxarı mərtəbədə bir neçə kiçik otaqlar var, ancaq binada çox böyük salon var. Divarların bir hissəsi güzgülərlə bəzədilib. Bundan əlavə, həm içəri, həm də eşik divarlarında pəncərələrdəki şüşələr rənglidir. İndi bu binada məktəb yerləşir”*.

Alimin yazdıqlarından məlum olur ki, hələ 1926-cı ilədək Xan sarayı müəyyən qədər əvvəlki vəziyyətini saxlayıbmış. Sarayın kim tərəfindən tikdirildiyini bilməyən V.M.Sisoyev ehtimala yazıb ki, Ehsan xan tikdirib. Əlavə edib ki, bəlkə, o, yenidən bərpa işləri aparıb? Müəllif ikinci fikrində dəqiqdir: 1830-cu ildən sonra I Ehsan xan atasının tikdirdiyi sarayı təmir etdirib, əlavə tikililər tikdirib. 1930-1940-cı illərdə sökülən həmin hissədə onun böyük qardaşı Nəzərəli xan yaşayırdı. I Ehsan xanın böyük oğlu Naxçıvanın mərkəzində – Bazarçayın sahilindəki

mülkdə yaşayırdı. Məşhur süvari generalı olandan sonra İsmayıl xan inşa etdirdiyi hamamın yaxınlığındakı mülkün yerində bir saray tikdirib. O sarayın orijinal fotosəkli bizdədir. I Ehsan xanın vəfatından sonra Naxçıvana qayıdan II Kalbalı xan həmin sarayda yaşayırdı. Onun oğlu Cəfərqulu xan özünə füsunkar bir malikanə tikdirmişdi. İndi o binanın bir hissəsində C.Naxçıvanski adına muzey yerləşir. Sovet hakimiyyəti illərində oranı ambulatoriya, sonralar isə şəhər poliklini-

kasına çevirmişdilər. Xatirimdədir, biz orta məktəbdə oxuyanda hərbi çağırış zamanı bizi oraya tibbi yoxlamaya aparmışdılar. Binaya çox möhkəm inşa edilmiş tağlı yeraltı keçiddən daxil olduq. İkitaylı darvaza qapısı var idi. İndi həmin yeraltı keçiddə mağaza yerləşir.

II Kalbalı xanın digər oğlu Rəhim xan isə Xan sarayında yaşayırdı. Bu məlumatları bizə Rəhim xanın oğlu İskəndər xanın dostu, sonralar qürbətə – Moskva ətrafında, bir növ, gizli yaşayan alim Teymur Bənəniyarski yazıb göndərmişdi (o, 1992-ci ildə vəfat edib). Onun yazdığına görə, 1920-ci ildə rus kazakları bu sarayı kazarmaya çevirmiş və məşhur güzgülü salonu dağıtmışlar. Teymur Bənəniyarski bütün bu hadisələrin canlı şahidi olmuşdur.

Qeyd edək ki, Naxçıvan Xan sarayı Azərbaycanın memarlıq nümunələrindən ən orijinalıdır. Uçurumun kənarında, qalanın içərisində inşa edilən saraydan Araz çayının sağ və sol vadiləri aydınca görünür. Xan sarayı I Kalbalı xanın tərəfindən inşa etdirilmiş, sonralar oğlu I Ehsan xan tərəfindən əlavələr olunmaqla təmir olunmuş, dövrünün diqqətçəkən saray binası kimi təkmilləşdirilmişdir. Vaxtı ilə tədqiqatlar aparılmadığından sarayı inşa edən memarın adı məlum deyil. Aparılan araşdırmaların nəticələrinə görə deyə bilərik ki, Xan sarayının ətrafında digər saraylar da tikilmişdir. Bu tikililər hamısı Saray kompleksini əmələ gətirmişdir.

Naxçıvan Xan sarayının daxili və bədii tərtibatı, xarici quruluşu və məşhur güzgülü salon, həmçinin üçüncü mərtəbədə yerləşən iki yay köşkü vardır (bu köşklər fasad tərəfdəki girişdəki köşklərə paralel olaraq tikilib). Naxçıvanlı ağsaqqallardan vaxtı ilə eşitdiklərimizdən məlum olur ki, sarayın şimal-qərbində saraya bitişik saray binaları olmuşdur. Sovet hakimiyyəti illərində baxımsızlıq üzündən uçub dağılmışdır.

Böyük salonun tavanının başdan-başa bəzəyə qorq olması səyahətləri və rəssamları valeh etmişdir. Saray düzbucaqlı formasında tikilmişdir.

Marağ üçün deyək ki, Naxçıvan Xan sarayı Təbriz və İrəvan memarlıq məktəbinin nümunələri olan xan saraylarına kompozisiya baxımından oxşasa da, tamamilə eyniyyət təşkil etmir. Araşdırmalar göstərir ki, İrəvan Xan sarayında olan ornamental pannolar, portret təsvirləri və sair Naxçıvan Xan sarayında olmamışdır. Bəlkə də, bu, Naxçıvan

xanlarının süvari döyüşçüləri olması ilə bağlıdır?! Çünki onlar bərbəzəyi çox sevməyib.

Xan sarayında divar rəsmlərinin – portretlərin və dekorativ pannoların olması haqqında məlumatlara rast gəlinmir.

Naxçıvan xanlığında zəngin ədəbi mühit olmuşdur. Həmin yazılı nümunələrin çoxu bolşeviklər tərəfindən məhv edilsə də, bəziləri qonşu dövlətlərin arxivlərində və kitabxanalarında saxlanılır. Xan dikində olan “Cümə” məscidində saxlanılan əlyazmalar yandırılmış, bir qismi isə İrəvandakı erməni əlyazmalar institutuna – Matenadrana və Sankt-Peterburqdakı Rusiya Dövlət Ermıtajına, Saltukov-Şedrin kitabxanasına aparılmışdır.

Bilirik ki, Azərbaycan xanlıqlarında ən zəngin tarixi arxiv Naxçıvan xanlığında olmuşdur. Bu zəngin Kəngərli arxivi Naxçıvan Xan sarayında saxlanılmışdır. Tapılan sənədlərdən məlum olur ki, burada toplanan sənədlər 1500-1828-ci illəri əhatə edir. Xan sarayının qonşuluğunda yaşayan milyonçu Heydər Nəsirbəyovun qızı Fatma xanım bu saray haqqında maraqlı məlumatlar söyləyirdi. Onun dediyinə görə, xanlığa aid sənədlər böyük salonun yaxınlığındakı otaqda saxlanılırdı. Yəqin ki, bura həm də xanlıq münşisinin (katibinin) işlədiyi yer imiş. 1920-ci ildən sonra Kəngərli arxivi Şahbaz ağa tərəfindən qorunmuşdur. Onun mülkündəki (indiki 2 nömrəli məktəbin arxasındakı) zirzəmidə saxlanılan arxivi rus tədqiqatçısı və kəşfiyyatçısı K.N.Smirnov Tiflisə aparmışdır. Onun yazdığı məlumatdan aydın olur ki, arxiv Şahbaz ağanın atası İsmayıl ağaya məxsus bu mülkdəki zirzəmidə imiş. Naxçıvan xanlarının zəngin Kəngərli arxivinin də taleyi onun bayraqlarının taleyi kimidir. Azərbaycanlı tədqiqatçılardan gizlədilən Kəngərli arxivinin və xanlıq bayraqlarının axtarışındayıq.

Xan sarayının birinci mərtəbəsində xidmətçilərin yaşadığı otaqlar və divanxana yerləşirmiş. İkinci mərtəbənin birinci girişdən sağda və solda yerləşən otaqlar xan ailəsi üçün, ikinci girişdən sağdakı güzgülü salon isə rəsmi qəbullar üçün istifadə olunurdu. Daxili pilləkənlərlə çıxılan üçüncü mərtəbədəki köşklü otaqlar “qonaq otağı” adlanırdı.

Aparılan araşdırmalar göstərir ki, Naxçıvan xanları Naxçıvan şəhərindəki İmamzadə kompleksində dəfn olunmuşlar. Bu barədə növbəti yazıda ətraflı bəhs edəcəyik.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin sədaqətli və uzaqqöhrən davamçılarından, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və yeni Naxçıvanın qüdrətli qurucusu, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri cənab Vasif Talibovun tariximizə göstərdikləri böyük qayğı biz tədqiqatçıları həmişə yeni elmi axtarışlara ruhlandırır. Bu böyük qayğının ən bariz nümunələrindən biri Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri cənab Vasif Talibovun “Xan Sarayı” Dövlət Tarix-Memarlıq Muzeyinin yaradılması haqqında” 2010-cu il 23 oktyabr tarixli Sərəncamıdır.

Keçmiş Naxçıvan xanlarının sarayında fəaliyyətə başlayan muzeyin birinci mərtəbəsində iş otaqları, elmi fond və digər yardımçı sahələr, ikinci və üçüncü mərtəbələrində isə 10 salondan ibarət ekspozisiya – sərgi zalları vardır. Muzeydə qeydə alınan 300-ə yaxın ekspozatın 210 ədədi ekspozisiyada nümayiş etdirilir.

Cəsür döyüşçülər olan xan Naxçıvanskilər indi əzəmətli Xan sarayını ziyarətə gələn tamaşaçılara layiqincə təbliğ olunur. Adlarını öz qəhrəmanlıqları ilə tariximizə yazan xan Naxçıvanskilər bu etimada tam layiqdirlər.

Musa QULİYEV
tarix üzrə fəlsəfə doktoru

Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrında dünya şöhrətli qırğız yazıçısı Çingiz Aytmatovun (1928-2008) “Gün var, əsrə bərabər” (1980) romanının motivləri əsasında hazırlanmış “Manqurt” tamaşasına ictimai baxış olmuşdur. İkihissəli psixoloji dram janrında hazırlanmış tamaşanın quruluşçu rejissoru və teatr üçün işləyeni Tofiq Seyidovdur.

Tamaşada hadisələr XX əsrin sonlarında Orta Asiya çöllərində, Sarı-Özək səhrasında kiçik dəmiryol stansiyası olan Boranlıda baş verir. Böyük yazıçının türk, altay, qırğız əfsanələrindən bəhrələnərək ədəbiyyata gətirdiyi “Manqurt əfsanəsi” müasir dünyamızın problemləri, əxlaqi-mənəvi aşınmaları ilə yaxından səsləşdiyi üçün öz fəlsəfi düşüncə mükəmməlliyi ilə diqqəti cəlb edir.

Ç.Aytmatov min illərin dərinliyindən gələn “manqurt” sözünü yenidən türk dillərinə qaytararaq əsərində eyni mənada işlədir. Yazıçıya görə, tarixini, milli dəyərlərini, soykökünü, adət-ənənəsini unudanlar milli simasını itirərək manqurta çevrilirlər. Bu təhlükə bütün zamanlarda mövcuddur.

Tamaşanın rejissoru və teatr üçün işləyeni Tofiq Seyidov romandakı hadisələri bir mövzu ətrafında birləşdirərək yazıçının insanlara çatdırmaq istədiyi fikri səhnə təsvirində təqdim edə bilmişdir. Tamaşada qəhrəmanlar iki qütbə ayrılır: paklığı, həyata, xalqa bağlılığı ilə seçilənlər və xalqdan uzaq düşüb miskinliyi, köləliyi ilə seçilənlər.

Xalqın mənəvi gücünü, əxla-

Yeni tamaşaya ictimai baxış olmuşdur

qi-etik dəyərlərini özündə daşıyan və gələcək nəsillərə aşılamaq istəyən Yedigey obrazı Azərbaycan Respublikasının xalq artisti Həsən Ağasoyun ifasında təbii görünür. Naxçıvan teatrının səhnəsində bir sıra emosional rollar ifa etmiş aktyor Yedigeyi daha çox el ağsaqqalı, dünyagörmüş, həyat sınaqlarından, mənəvi imtahanlardan çıxmış müdrik bir şəxs kimi təqdim etməyi bacarmışdır.

Tamaşada hadisələr üç zaman-da cərəyan edir. “Manqurt” tamaşasındakı Joloman (manqurt – aktyor Elnur Rzayev) min illər bundan əvvəl fiziki cəhətdən zorla köləyə çevrilmişə, yazıçıya görə, bu günün manqurtları başqa formalarda bu hala salınır.

Tamaşada Nayman (ana – Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar artisti Günay Qurbanova) xalq ruhunu, min illərin yaddaşını bu günə daşıyan əsas obrazlardan biridir. Vaxtilə qəhrəman olmuş oğlu Jolomanın öz adını unudub anasını belə tanıması, hətta ananı oxla qətlə yetirməsi əsərin kulminasiya nöqtəsi olub, tamaşanın dramatik səhnələrindən biridir.

Tamaşada ikinci zaman 1937-ci

banı olmuş Abutalıbı (aktyor Teyyub Zeynalzadə) dindirir. İnsanlara əzab verib onlardan istədiyi cavabı alan müstəntiq Tansıkbəyov (Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti Xəlil Hüseynov) bu illərin qur-

banı olmuş Abutalıbı (aktyor Teyyub Zeynalzadə) dindirir. İnsanlara əzab verib onlardan istədiyi cavabı alan müstəntiq Tansıkbəyov bu dövrün manqurtudur. Onun üçün əsas olan tapşırılan işi manqurt kimi yerinə yetirməkdir. Çingiz Aytmatovun qədim “Manqurt əfsanəsi”ni tarixin proseslərindən keçirib bu günə daşdığı mətləb və ideya budur.

Tamaşada rol almış qadın akt-

risalar Nazlı Hüseynquliyeva (Ukubala), Nurbəniz Niftəliyeva (Ayzada), Şölə Novruzbəyli və Zülfüyyə Zeynalovanın personajları hadisələrin daha canlı və təbii açılmasına xidmət edir.

Kürəkən rolunun ifaçısı Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar artisti Səməd Canbaxşiyev, Qulubəy obrazının ifaçısı Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti Bəhrüz Haqverdiyev, Ədilbəyi oynayan aktyor Zakir Fətəliyev, Juan-juanlar tayfasının döyüşçüləri Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti Əbülfəz İmanov, Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar artisti Vüsal Rzayev, aktyor Cəbrayıl Nəbiyev, Mirzə obrazının ifaçısı Azərbaycan Respublika-

sının əməkdar artisti Yusif Allahverdiyev rolların öhdəsindən bacarıqla gəldilər.

Tamaşada Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrında fəaliyyət göstərən “Təməl” teatr studiyasındakı yaradıcı gənclərin qüvvəsindən istifadə edilmişdir.

Tamaşanın quruluşçu rəssamı Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar rəssamı Əbülfəz Axundovun tərtibatı qırğız milli koloritinə uyğundur. Musiqi tərtibatçısı Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar incəsənət xadimi Şəmsəddin Qasimovun qırğız milli melodiylarından istifadə etməsi bu koloriti bir qədər də gücləndirmişdir.

Tamaşadan sonra teatrın direktor əvəzi, Xalq artisti Rza Xudiyev, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mədəniyyət və turizm naziri Sarvan İbrahimov, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Aparatının Humanitar siyasət məsələləri və ictimai təşkilatlarla iş şöbəsinin müdiri Rəhman Məmmədov, Naxçıvan Muxtar Respublikası Yazıçılar Birliyinin sədri Asim Yadigar, Xalq rəssamı Hüseynqulu Əliyev, Xalq artistləri Yasəmən Ramzanova, Kamran Quliyev, Rövşən Hüseynov, sənətsüənlik üzrə fəlsəfə doktoru Ələkbər Qasimov, Azərbaycan Respublikasının əməkdar mədəniyyət işçisi Faiq Musayev, rejissor Tofiq Seyidov çıxış edərək tamaşa haqqında fikir və rəylərini bildirmişlər.

Yaxın günlərdə tamaşa teatr-sevərlərə təqdim olunacaqdır.

ƏLİ RZAYEV

ayağa qalxmasına səbəb oldu. Səslənən “Hamı qalxsın ayağa, durun, gedək Şuşaya”, “Qarabağ bizimdir, bizim olacaq!” şüarları rəqibin ehtiyatda oturan futbolçularının da alqışına səbəb oldu.

Matçın gedişatında da üstünlük yenə “Araz-Naxçıvan”ın tərəfində idi. İlk hissədə meydan sahibləri daha bir dəfə fərqlənə bilərdilər. Belə ki, sol cənəhdən edilən asmanı Emin İmaməliyev başla qapıya göndərdi. Tirə tuş gələn top qapı xəttini keçmədi.

İkinci hissə də komandamızın üstünlüyü ilə başladı. Emin İmaməliyevi və Akif Tağıyevi Fərman Qəmbərov və Bəxtiyar Soltanovla əvəzləyən baş məşqçi bununla hücum xəttində bir qədər aktivliyi artırmağa müvəffəq oldu. Qonaqların isə ara-sıra hücumlarını qapıçımız Emil Balayev dəf etməklə qapısının toxunulmazlığını qorudu. Rəqiblərin bütün səylərinə baxmayaraq, hesab dəyişməz olaraq qaldı. Azərbaycan kubokunun 1/16 final mərhələsi də daxil olmaqla, son 7 oyundur, qapısının toxunulmazlığını qoruyan “Araz-Naxçıvan” beləcə, cari mövsümdə bir yeniliyə də imza atdı. Həmçinin dəri əlcək sahibimiz Emil Balayevin 480 dəqiqəlik “quru” seriyası bu matçda da davam etdi. Bu qələbədən sonra xalını 31-ə yüksəldən muxtar respublika klubu ən yaxın izləyicisini 4 xal qabaqlayır.

Qeyd edək ki, “Araz-Naxçıvan” növbəti oyununu noyabrın 29-u səfərdə Mingəçevirin “Energetik” klubuna qarşı keçirəcək.

Ə Ceyhun MƏMMƏDOV

25 noyabr – Qadın Zorakılığına Qarşı Beynəlxalq Mübarizə Günü ilə əlaqədar Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsində ali və orta ixtisas təhsili müəssisələri tələbələrindən iştirakı ilə “Məişət zorakılığı ailə dəyərlərimizə ziddir” mövzusunda tədbir keçirilmişdir.

Məişət zorakılığı ailə dəyərlərimizə ziddir

Bu mövzuda tədbir keçirilmişdir

Tədbiri giriş sözü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Aytən Məmmədova açaraq “Məişət zorakılığı – ailə institutumuza təhlükə mənbəyi kimi” mövzusunda çıxış etmişdir. Ailələrdə baş verən problemlərdən söz açan Aytən Məmmədova məişət zorakılığının müxtəlif təzahürlərindən, ailədaxili münasibətlərdən, onların fəsadlarından danışmışdır. Bildirmişdir ki, statistika və sorğular onu göstərir ki, dünyanın bir çox ölkələrində məişət zorakılığı və xüsusən də gender əsaslı məişət zorakılıqları hələ də davam etməkdədir. Lakin digər ölkələrlə müqayisədə bu problem ölkəmizdə genişmiqyaslı deyil, muxtar respublikamızda isə demək olar ki, yox dərəcəsindədir. Əlbəttə, bu da regionumuzun əhalisinin, ailələrinin milli dəyərlərin tərkib hissəsi olan ailə dəyərlərinə bağlılığının nəticəsidir. Vurğulanmışdır ki, hər bir Azərbaycan ailəsinin qarşısında qorunələr, əsrlər boyu formalaşmış milli dəyərləri, milli məfkurəni pak və sağlam niyyətlərlə qoruyub cəmiyyətin inkişafına təsir göstərmək, həmçinin xalqın genetik yaddaşını, milli irs və özünəməxsusluğunu gələcək nəsillərə ötürmək kimi çətin və məsuliyyətli missiya dayanır. Çünki bütün milli-mənəvi dəyərlərimiz ailədə təşəkkül tapıb, şəxslənib, təkamül yoluna qədəm qoymuşdur. Ailə üzvlərinin bir-birlərinə qarşı davranış mədəniyyəti də ulu babalarımızın bizə miras qoyduğu milli dəyərlərimizdəndir. Hər bir qurulan yeni ailə nəyin bahasına olursa-olsun, bunu yaşatmalıdır. Ona görə ki, düzgün davranış mədəniyyəti qloballaşmanın mənfi təsirlərinin ailəyə daxil olub, onu parçalamaq, məhv etmək ünsürlərindən qoruyacaq, xilas edəcək bir vasitədir. Bu gün hər bir ailə xalqımızın min illərdir, yaşatdığı milli dəyərlərimizi, adət-ənənələrimizi gələcək nəsillərə daşıyan bir körpüdür. Çalışaq ki, tarixin üzərimizə qoyduğu bu vəzifənin öhdəsindən layiqincə gələk.

Tədbirdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Prokurorluğunun Hüquq-təminat və informasiya şöbəsinin rəisi Faiq Səfərovun “Məişət zorakılığının milli qanunvericilikdə təsbiti” və Naxçıvan Mülki Məhkəmə Məhkəməsi psixologiya müəllimi Çapay Quliyevin “Məişət zorakılığının ailə üzvlərinə psixoloji təsiri” mövzularından çıxışları olmuşdur.

Sonda tədbir iştirakçılarına müvafiq mövzuda hazırlanmış bukletlər paylanmışdır.

Xəbərlər şöbəsi

Bildiriş

Naxçıvan Dövlət Universiteti 2013-2014-cü tədris ilinin qış-imtahan sessiyası ilə əlaqədar aşağıdakı məlumatı qiyabiçi tələbələrin nəzərinə çatdırır:

- Universitetin qiyabi şöbəsinin bütün ixtisaslarında (əlavə təhsil daxil olmaqla) qış məqbul imtahan sessiyası 3 yanvar 2014-cü il tarixdən başlayır və 15 iş günü davam edir.
- 2012-2013-cü tədris ilinin yay imtahan sessiyasından akademik borcu qalan tələbələr 2013-2014-cü tədris ilinin qış-imtahan sessiyası başlananaqəd akademik borclarını ödəməlidirlər.
- Bütün qiyabiçi tələbələrin sessiyada iştirakı zəruridir.

Rektorluq

İtmişdir

Məmmədli Siyafər İsmayıl oğlunun adına verilmiş hərbi qulluqçunun AD-0008744 seriya nömrəli vəsiqəsi itdiyindən etibarsız sayılır.

Allah rəhmət eləsin

Abasət və Kamran Vəliyevlər və Oruc Qurbanov yaxın dostları Xeyrulla Abbasquliyevə, qardaşı **MƏHƏMMƏD ABBASQULİYEVİN** vəfatından kədərliandiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

“Araz-Naxçıvan” liderliyini möhkəmlətdi

Cari mövsüm futbol üzrə Azərbaycan I divizionunda məğlubiyyətsiz olaraq addımlayan “Araz-Naxçıvan” futbol komandası növbəti qələbəsini qazanıb. 11-ci turda doğma azarkeşləri önündə “Şuşa”ni qəbul edən Naxçıvan təmsilçisi 3 xalı bir qolla əldə edib. Turnir cədvəlinin üst pillələrində qərarlaşan rəqibi məğlub etməklə qırmızı-ağlar liderliklərini bir qədər də möhkəmləndiriblər.

I divizionun 11-ci turu liderlərin qarşılaşması ilə yadda qaldı. Belə ki, turnir cədvəlinə başçılıq edən “Araz-Naxçıvan” 4-cü pillədə qərarlaşan “Şuşa”ni qəbul etdi, Lökbatanda “Qaradağ” isə yarandığı gündən əzəli rəqibi olan “Neftçala”nın müqavimətini qırmağa çalışdı. Bu 4 komanda arasında keçirilən matçlar həm də üst pillələrdəki yerlərə tam aydınlıq gətirəcəkdi. “Qaradağ Lökbatan” – “Neftçala” görüşündən bir gün öncə meydana çıxan “Araz-Naxçıvan” rəqibini məğlub etməklə liderliyini davam etdirdi. Düzdür, “Şuşa”ni məğlub etmək o qədər də asan olmadı. Lakin Əsgər Abdullayevin yetirmələri qarşısında aciz qalan qonaq komanda Naxçıvanı xalsız tərk etdi. Bu görüşdə baş məşqçi heyətdə bəzi dəyişikliklər etmişdi. Belə ki, 4-1-2-3 taktikası ilə meydana çıxan qırmızı-ağların hücum xətti

bu dəfə Emin-Elmin-David triosuna tapşırılmışdı. Bəxtiyar Soltanovu ehtiyatda saxlayan Ə. Abdullayev yarımmüdafiə xəttində Akif-Elgiz-Eşqin tandeminə üstünlük vermişdi. Elgün Abbaslı isə cəzalı durumda olduğundan bu oyunu buraxmaq məcburiyyətində qalmışdı.

“Şuşa” futbol komandası Naxçıvana itkilərlə gəlmişdi. Komandanın yarımmüdafiə xəttində Frensis Boadi və İsrəfil Qarayevin olmaması baş məşqçi Nadir Qasimovu dəyişiklik etməyə məcbur etmişdi. “Şuşa”nın hücum futbolu oynayacağını öncədən sezən təcürbəli baş məşqçi Əsgər Abdullayev buna görə qabaqcadan tədbirini almışdı. Axı rəqib komanda liderlərlə oyunlarda daha çox hücumə meyil etməyi xoşlayırdı. Elə “Neftçala” və “Qaradağ Lökbatan”la oyunlarında bu, özünü bir daha göstərmişdi. Hesabda öndə olmalarına rəğmən, həmin oyunlarda N. Qasimovun müəyyən dəyişikliklər etməsi sonda məğlubiyyətlə nəticələnmişdi. Ə. Abdullayev isə

rəqibin belə addımlar atmaya-çağına yaxşı bələd idi və işini də ona görə qurmuşdu. Rəqibi əks-hücumda yox, baxımlı oyunla məğlub etməyi planlaşdıran muxtar respublika klubunun baş məşqçisi istəyinə nail oldu.

İndiyədək bir dəfə belə olsun, qarşılaşmadığımız “Şuşa” haqda son vaxtlar daha xoş sözlər işlədilir. Komandanın turnir cədvəlində 4-cü pillədə qərarlaşması “Araz-Naxçıvan”ın çətin sınağa çıxacağından xəbər verirdi. Ancaq öncə də qeyd etdiyimiz kimi, Əsgər Abdullayev yetirmələrini bu oyuna xüsusi olaraq hazırlamışdı. Ramil Diniyevin start fitindən dərhal sonra hücumə atılan qonaqlar ilk dəqiqədə qapımız önündə təhlükəli vəziyyət yaratdılar. Sağ cənəhdən hücum quran “Şuşa”nın heyətində Əhməd Ticaninin zərbəsi qeyri-dəqiq oldu. Bu hücumdan sonra muxtar respublika klubunun futbolçularında sanki dönüş yarandı. Rəqib qapısı önündə hücumlarının kəsərinə artıran qırmızı-ağlar 12-ci dəqiqədə istəklərinə çatdılar. David Caniyev qapıçı ilə təkbətək epizoddan yararlanı bilmədi. Lakin qapıçı Vəqif Şirinbəyovun geri qaytardığı topa hamıdan tez çatan Elmin Çobanov uzaqdan zərbə ilə hesabı açdı – 1:0. Bu, futbolçumuzun cari mövsümdə vurduğu 3-cü qol oldu.

Meydan sahiblərinin fərqlənməsindən sonra növbə azarkeşlərə gəldi. Onların rəqib haqda səsləndirdikləri şüarlar isə hamının

ŞƏRQ qapısı

Baş redaktor:
TURAL SƏFƏROV

Ünvan: AZ-7000,
Naxçıvan şəhəri, “Təbriz” küçəsi, 1.
Telefonlar: Məsul katib: 545-62-47
Şöbələr: 545-81-44, 545-51-18
Müxbirlər: 545-75-21, Faks: 544-52-52
E-mail: serqqapisi@nakhchivan.az

Qeydiyyat №: 575

Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Nömrəyə məsul: Səbuhi Həsənov

Qəzet redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib və “Əcəmi” NPB-də ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

Tiraj: 3940. Sifariş № 1064